

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in izdajati pa: Upravništvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 46.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1917.

Leto XXX.

Novi nemški državni kancelar.

Nemčija je dobila te dni novega državnega kancelarja. To je velevažen političen dogodek, ker na Nemškem ima državni kancelar prav posebno veljavo, veliko večjo kakor kak ministerski predsednik v drugih državah. In ker smo mi danes v vojni zvezi z Nemčijo in je od vodilne osebe v nemški državi odvisen tudi potek vse mednarodne politike, se moramo na to izpremembo ozreti. Prejšnji kancelar Mihaelis je moral odstopiti, ker ni mogel več izhajati z državnim zborom. Vzrok temu je v notranjih političnih bojih, ki pretresajo Nemčijo.

Nemčija je razdeljena v dva ostro si nasprotujoča tabora. Eni so Vse-nemci, ki imajo pred očmi samo nemško svetovno gospodstvo in bi radi vojsko nadaljevali brez konca in kraja, da bi le nemško oblast razširili nad druge narode. V tem taboru so vsi, ki jim vojska prinaša velike dobičke in ki sede doma, iz tega ali onega vzroka prosti vojaške službe. So tudi učenjaki med njimi, večinoma profesorji, ki jim le pretirana narodnost že preslepila le pogled za vse drugo. Velika večina pametnih ljudskih zastopnikov pa pravi, da tudi nemškemu narodu prinaša vojska veliko več škode, nego bi v najboljšem slučaju mogla dati koristi, in ti pravijo: Odpovejmo se vsem nemogočim zahtevam in izkušajmo se s sovražniki sporazumeti, ker človeštvo mora vendarle priti do pametnega trajnega miru, ki je pa mogoč le na podlagi dogovora, katerega more vsak sprejeti.

Strastni boji so se vneli med tema dvema strankama, in ker ni mogla zvedna vlada nemških držav med tema na-

sprotjema najti izhoda, sta že dva kancelarja morala odstopiti. Nemški cesar išče izhoda s tem, da je imenoval za kancelarja bavarskega ministerskega predsednika Hertlinga, ki prevzema sedaj nalogo, krmariti veliko nemško državo v najodločilnejšem in najvažnejšem trenutku.

Tu je nekaj pomisleka vrednih podrobnosti, ki precej razsvetljujejo položaj. Prvo je to, da je novi nemški kancelar katoličan, in sicer ne le navaden, kakor jih je mnogo zapisanih v krstnih bukvah, ampak dolgoletni, v mnogih političnih bojih preizkušeni voditelj katoliške stranke, neustrašen boric za katoliške ideje.

Letos praznujejo protestantje štiristoletnico, kar je Luter od katoliške vere odpadel. Pripravljali so velike slavnosti v ta namen, ker širijo vest, da se ima nemški narod samo Lutru zahvaliti, da je toliko napredoval v zadnjih stoletjih. No, pa ravno ob štiristoletnici se je pokazalo, da noben protestant ne more najti Nemčiji izhoda iz njene zmede; nemški cesar mora naprositi svojega katoliškega tovariša, bavarskega kralja, da mu odstopi svojega ministerskega predsednika, da bo kot državni kancelar spravil državo zopet v red.

Dalje: Naši skupni sovražniki pravijo, da se ne morejo pogajati za mir s Prusi, češ, da so z vnanjim svetom zaradi svoje oblasti navskriž. Pruski kralj, ki je hkrati nemški cesar, ustreza sedaj tudi vnanjemu svetu vtoliko, da sedaj, ko se bodo začela skoro gotovo kmalu vsaj začetna mirovna pogajanja, postavi za govornika Nemčije moža, ki se mu ne more očitati, da je Prus. Kar država obstoji, je prvič nemški kancelar, ki je hkrati tudi bavarski ministerski predsednik, vzet iz druge in sicer katoliške nemške države.

Za nas je dobro, da je Hertling topel prijatelj Avstrije (kar so vsi pravi nemški katoličani) in je najprej iskala stika z našim zunanjim ministrom grofom Černinom, ki je prvi med državniki očitno celemu svetu pokazal svojo željo po miru.

Ni dvoma, da so na Nemškem do tega nepričakovanega imenovanja prišli tudi z ozirom na to, da stoji na čelu mirovnemu gibanju papež sam, ki je danes edina oseba na svetu, ki mu vendar še vsak največ zaupa. Tudi protestantska Nemčija mora stopati po katoliških potih, da iz morja veseljnega nasprotstva najde pot do končnega miru.

Prav sedaj, ko je framonstvo, ta pravi povzročitelj svetovne vojske, na italijanskih poljanah doživelo tak strašen poraz, je to imenovanje posebno značilno. Res je, da se ne sme v tej vojski nič prerokovati, ker so se še vsi proroki o njej zmotili in nam vsak dan prinese novo presenečenje, a gotovo je vendar, da so to znamenja, ki kažejo, da se, sicer počasi, a z gotovostjo ustvarjajo razmere, ko bo mogoče reči: Sedaj je mir dozorel, sklenimo ga!

Za mir je pa treba dveh. Upajmo, da bodo tudi v nam sovražnih državah zmagale pametne stranke, saj jih usoda Srbije, Romunije, Črne gore, Rusije in Italije lahko podučijo o tem, kaj vsakega čaka, ki se le na vojsko zanaša. Mir bodo naredili le ljudje, ki so blage volje.

Vodna preskrba za Kras.

Mnogo let se že trudi kranjski deželni odbor, da bi naš notranjski Kras preskrbel z zdravo pitno vodo. Nare-

dili so se že veliki načrti, proučile so se vse vodne razmere, in deželni odbor je po temeljitih študijah izdelal načrt, po katerem bi se naše kraške občine preskrbele v resnici z izdatno množino zdrave pitne vode. Mnogo se je v manjši meri že izvršilo, ampak vse to je nezadostno. Treba je zgraditi vodovod, ki bi v resnici v veliki meri zadostil celi pokrajini. Kljub dolgotrajnim obravnavam pa nismo prišli do nobenega zaključka, ker se država ni hotela vdati, da bi prevzela izdatne del stroškov. Deželni odbor je opozarjal, da so ti kraji silno revni in se tamošnjemu ljudstvu ne morejo naprtiti previsoki doneski. Pred vojsko so bili proračunjeni stroški na približno 7 milijonov kron. Ko je prišla vojska, je cela država bridko občutila, kako se je njena zamuda maščevala. Vsa armada, ki je morala braniti soško fronto, je silovito trpela vsled pomanjkanja vode. Kdo prešteje tisoče vojakov iz vseh narodnosti, ki so zboleli in umrli vsled pomanjkanja zdrave pitne vode?! To vse bi se bilo preprečilo, če bi se bila vlada ob pravem času vdala dobro utemeljenim zahtevam kranjskega deželne odbora.

Vojaška oblast si je morala sama pomagati. Sredi med bitkami je zgradila v naglici provizoričen vodovod, ki je bil seveda namenjen samo za trenutno potrebo. Vodo, ki so jo vzeli večinoma od Ilirske Bistrice, se je odvajala v plitvo položenih ali sploh nezakopanih ceveh, pretakala v rezervarje, vozila po železnici, dvigala s pumpami itd., dokier ni pritekla v strelske jarke. To je stalo seveda neprimerno več, kakor bi bil stal vodovod, ki ga je projektiral deželni odbor in vendar nima nobene trajne vrednosti, ker se mora stalen vodovod seveda delati po čisto drugem načinu.

Ker je Kras v vojnem oziru za vse čase važna postojanka, je vzelo vojaštvo v roke izdelavo vodovodnega projekta, ki naj bi z enim mahom rešil vodno vprašanje na Primorskem krasu. Studenci, ki imajo napajati ta ogromni skupinski vodovod, izvirajo vsi na Kranjskem in obžalovati je, da se ni od merodajne strani že od vsega početka stopilo v stik s kranjskim deželnim odborom v ta namen, da bi se vpoštevale vodne razmere in preskrba onih delov kranjske dežele z vodo, po katerih bo ta vodovod izpeljan in ki niso vode nič manj potrebni kakor kraji onkraj kranjske meje. Projekt vojne uprave vzame iz Ilirske Bistrice 200 in iz Hublja 500 skupaj 700 litrov na sekundo. Voda je projektiran od Hublja čez Dolenje in Gaberje na Kobdil in se od tam razcepava po Primorskem krasu tja do Doberdoba, Vižovlja, Nabrežine in Proseka ter čez Dutovlje in Opčino v Trst. Od Ilirske Bistrice je pa projektiran čez Zgoranje Ležeče in Skocijan na Hernelje, dalje čez Divačo-Sežano do Tomaja, Avbera in Ponikev ter čez Bazovico zopet na Trst. Nameravan je tudi odcep čez Dornberg na Gorico. Če se ta projekt izvrši, bo Primorski kras izvrstno

preskrbljen s kranjsko vodo, a kranjske občine, katerim se voda vzame, bi ostale brez vode.

Ko je deželni odbor zaznal za ta projekt, ki se je brez njega naredil, se je takoj obrnil do vlade z odločno zahtevo, da se tudi kranjske občine prav tako upoštevajo v projektu, kakor primorske; saj so razmere na Kranjskem krasu popolnoma iste, kakor na Primorskem in je res čudno, da bi deželna meja pri tako obširno zasnovanem državnem gospodarskem podjetju naenkrat igrala tako čudovito vlogo, kakor da nismo več v eni in isti državi. Ako bi pri tem ostalo, je Kranjska za vse čase oškodovana. Mi privoščimo Primorskem zdravo pitno vodo prav tako, kakor samim sebi. Mogoče je tudi obojim ustreči, kajti oba mogočna studenca, ki dajeta to obilico vode, sta dovolj močna, da vsem potrebam zadostita. Zato je deželni odbor zahteval, da se sprejme v projekt tudi vse prizadete kranjske občine in te bi bile: Iz studenca Bistrice: del občine Trnovo (vasi Trnovo, Zarečje, Topolc, Mereče, Podstenje), Janeževo brdo, Kilovče, Prem, Rateževo brdo, Knežak, Zagorje, Smerje, St. Peter, Šmihel (vasi Narin, Vel. in Mala Pristava, Nadanje selo), Košana (vasi Buje, Suhorje in Ostrožno brdo), Britof in Gor. Vreme. Iz studenca Hubelj pa: občine Šturje, Ustje, Planina, Erzelj, Slap, Goče, Lože, Podraga, ter Vipava, Budanje.

Res je sicer, da imajo nekateri izmed navedenih krajev že izvršene vodovode. Zal, da so ti mali vodovodi, kadar nastopi le količjak suhotno vreme, skoraj popolnoma suhi. Nekateri druge vasi imajo zopet kapnice ali vodnjake, ki zadostujejo komaj najskromnejšim zahtevam. Vsi ostali kraji so pa brez vsake vodne preskrbe, ter ni upati, da bi se drugače ugodno rešilo zanje to vprašanje, kakor da postanejo deležne velikega vodovoda. Popolnoma utemeljeno je torej, da deželni odbor kranjski za svoje občine zahteva to, kar jim gre po vsej pravici.

Profi nameravanemu vinskemu davku.

Vlada je vložila v državni zbornici predlog, s katerim se namerava uvesti nov državni vinski davek. Ta predlog ze v vinogradniških krogih vzbudil veliko razburjenost. Glavni odbor kranjske Kmetijske družbe se je v zadnji seji bavil s to vladno predlogo in je sklenil, da se obrne do vseh odločilnih oblasti z vlogo, v kateri opozarja na velike nevarnosti, ki jih vsebuje vladni predlog. V seji Kmetijske družbe so se naglašale sledeče slabe strani tega predloga: Namerava se vpeljati davek na pridelovane vina, ki bi vinogradništvo tako občutno zadel, da se je bati, da bi vsled njega trtoreja sploh v marsikaterem

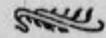
kraju prenehala. Gotovo z ozirom na sedanje vinske cene se namerava obdavčiti vsak hektoliter z 32 K. Takega davka pa vino ne prenese, kajti treba je računati s tem, da se bo po vojski zopet povzdignilo varenje piva, ki je svojčas uživanje vina že jako izpodrinilo in vinu ceno pokvarilo. Ko bo zopet več piva, bodo vinske cene padle. Tudi bo obilica denarja po vojski izginila, draginja bo splošno šla nazaj in vsled tega se bo tudi vino pocenilo in ne bo moglo več prenesti tako visokega davka.

Glavna napaka pri tej predlogi je ta, da je očitvidno niso izdelali v vinogradništvu izobraženi ljudje, kajti narejena je popolnoma po vzorcih davka na pivo in na žganje. Davščino na pivo pobirati je lahko, ker se pivo vari samo v nekaterih velikih pivovarnah, v katerih finančni organ vsak dan celo produkcijo pregleda. Pri vinogradnikih je pa drugače. Vinogradnikov je na tisoče in vse te neštevilne kleti in zidanice bi morale stati neprenehoma pod finančnim nadzorstvom, kar bi zahtevalo ogromno veliko upravnih stroškov in bi bilo tudi za vinogradnike naravnost neznočno. Kdo bi imel neprestano pregled čez .se množine, ki se pridelujejo in prodajajo?! Vinogradnik bi moral že naprej napovedati, koliko bo iz grozdja vina pridelal, in ta množina bi se takoj obdavčila. Kolikor se potem vina usuše, kolikor se ga pokvari, to bi šlo vse na račun vinogradnika. Nadlegovanj in kazni ne bi bilo ne konca ne kraja, ker bi pri napovedih bil veden boj med vinogradniki in finančno oblastjo.

Dalje bi se pa tudi neopravičeno pospeševala kapitalistična veletrgovina, v tem ko bi se mala trgovina ubijala. V predlogu je namreč tudi namarnost neumljiva določba, da bi vino brez davka ležalo v velikih zalogah. Tako bi se velika kapitalistična podjetja polastila vinskih zalog in z vinom bi se trgovalo na borzi. Na ta način bi kapitalist imel vinske cene v rokah.

Ta davek je pa nameravan tudi za sadni mošt. Vse to bi zadelo tudi sadjarje, kar bi naravnost uničevalno vplivalo na pridelovanje sadnega mošta. Vsled tega to ni samo enostranska vinogradniška zadeva, ampak to je stvar, ki v največji meri zadene vse naše narodno gospodarstvo.

Kakor čujemo, se tudi druge kmetijske korporacije oglašajo proti temu davku, in poljedelski minister prof. Silva se je tudi izrekel proti njemu. Seveda bo treba v državnem zboru stvar vzeti temeljito v pretres, da se ne bi dobila večina za tak davek. Finančni minister seveda stika sedaj po vseh kotih, da bi dobil denarje za svoje prazne blagajne. Resnično je, da bo morala država dobiti izdatne vire za dohodke, a finančna oblast naj te dohodke išče drugod, koder se z obdavčenjem ne bo naredila tako velika splošna škoda, kakor bi se s tem državnim vinskim davkom.

Pregled po svetu.

Državni zbor. Delegacije se snidejo 1. decembra na Dunaju; volitve se izvrše te dni. Češki svaz je določil naslednje kandidate: Stanek, Udržal, Zahradnik, Klofač, dr. Körber, Tusar, Halerman. — Proračunski odsek je sprejel predlog po katerem se nakaže deželam 70 milijonov kron za enkratno podporo učiteljstvu.

Proti vinskemu davku. Vsi jugoslovanski zastopniki so pri ministrskem predsedniku odločno ugovarjali novemu vinskemu davku. Poljedelski minister, ki je bil tudi navzoč, se je tudi pridružil ugovoru in bil mnenja, da načrt v predloženi obliki ni sprejemljiv.

Poljsko vprašanje. V parlamentarnem odseku je bila 8. novembra velika senzacija, ko se je izvedelo iz berlinskih listov, da se pripravlja samostojno poljsko kraljestvo, ki naj se mu pridruži tudi Galicija. Poslanci so naglašali, da bi bili na ta način, če se odrga Galicija in bi bila nova Poljska združena z Avstrijo le po personalni uniji (naš cesar bi bil poljski kralj), prizadeti gospodarski interesi Avstrije, kakor tudi trgovina. Gre pa tudi za razdelitev vojnih stroškov. — Tem mislim, ki jih je izvajal posl. Ellenbogen, se je pridružil v imenu Čehov in Jugoslovanov tudi dr. Korošec. — V odsek so nato povabili ministrskega predsednika, ki je izjavil, da so bili o tem pač predpogovori v Berlinu, a vprašanje še ni končano. Ta izjava poslancev ki hočejo, da se o tem razpravlja v parlamentu, ni zadovoljila, marveč je povzročila veliko razburjenje.

Slovanski poslanci in »Poljsko vprašanje«. Seja državnega zbora dne 9. novembra je bila polna ostrih interpelacij nenemških strank glede poljskega vprašanja. Stavljениh je bilo kar sedem interpelacij: jugoslovanska, češka, romunska, ukrajinska; dalje interpelacije ukrajinskih, nemških soc. demokratov in svobodomislicev. V imenu jugoslovanskega kluba je govoril dr. Korošec, ki je svoje izvajanje zaključil z zahtevo: »Mi hočemo, da se poljsko vprašanje reši le v zvezi in obenem z rešitvijo jugoslovanskega, ukrajinskega in češkega vprašanja.« — Dr. Seidler je zopet odgovarjal, da vprašanje še ni rešeno in da pogajanja z nemško vlado še niso dokončana; na vsak način bo pa rešeno ustavnim potom.

Nov prevrat na Ruskem.

Delavski in vojaški svet je poskušal že večkrat, da bi prišel na vrh in vrgel meščansko gospodarstvo. 7. novembra je doma poročilo iz Petrograda, da je zmagala vojaška in delavska revolucija. Vsi ministri so zaprti, Kerenskij je pa ušel. Nova vlada je izjavila, da bo nemudoma predlagala pravičen mir. Kerenskij je bil posrednik med meščansko in socialistično strujo. Z meščanskimi strankami se ni hotel razdvojiti, ker je bil mnenja, da je za rešitev važnih dr-

žavnih vprašanj treba omikancev in ker je hotel nadaljevati vojsko. Prevrat se je dalj časa pripravljaval, izvršil pa s presenečenjem. Če se bo pridružila vsa vojska, se bo kmalu govorila resna beseda o miru.

V Petrogradu je zbranih 30.000 vojakov, ki so vdani novi oblasti; to je pripomoglo do preobrata brez prelivanja krvi. Razglas, ki ga je dala v javnost nova oblast, pravi, da se bo predlagal nemudoma pravičen mir, sklicala ustavodajalna skupščina in da se bodo izročila posestva kmetom. Smrtna kazen, ki jo je bil zopet vpelejal Kerenskij, je odpravljena. Delavskemu svetu vdani vojakovi so zasedli municijsko tvornico v predmestju Vibor. — Poslovanje ministrskega predsednika je prevzel pristaš miru Ljeningin. Govori se, da so vse garnizije pridružile Ljeningu. Želja ruskega naroda po miru je tako velika, da je nova vlada pridobila zase vse sloje.

Svetovna vojska.

Benečija do reke Piave osvojena. — Naši 30 km pred Benetkami. — Vse alpsko ozemlje do mesta Feltre ob Piavi je do suganske doline v naših rokah. — Trdnjava Belluno in Piave di Cadore osvojeni. — Astano naš. — Italijanci izgubili do 400.000 mož in blizu 2400 topov. — Cadorna se umakne. — Strašen beg Italijancev.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Italijani izpraznujejo Benečijo. — Korošci 30 kilometrov pred Benetkami. Italijanski poraz je več kot poraz. Laška armada je tako razbita, da v Benečiji ni zmožna več za večji odpor. Razbiti beže italijanski vojni po beneški ravnini in iz Alp po dolini Piave za utrjeno črto reke Adiče v okrilje topov trdnjave Verona. Vso Benečijo do Adiče izpraznujejo Italijani. Najprej je Cadorna prorokoval, da bo ustavil naše prodiranje pri Tilmentu, toda njegova želja se ni uresničila; nato so Italijani upali, da bodo branili vsaj črto reke Piave — toda njihovi zavezniki so jih prepričali, da je edino pametno znanje, če se umaknejo za močvirja Adiče in v trdnjavo Verono. Benetke so Italijani kolikor mogoče že izpraznili in razobešili na cerkve, muzeje in na umetniške stavbe zastave Rdečega križa, da jih obvarujejo pred avstrijskimi granatami.

Čez Tilment—Livenco do Piave. Iz gora proti Adriji presekaajo tri večje reke beneško ravnino: Tilment, Livenco in Piave. Vsaka izmed teh rek nudi Italijanom priložnost, da se za njenimi bregovi ustavijo v bran nasledujočim zaveznikom. Toda ni šlo. Naše čete so po kratkem odmoru prekorale Tilment, predrle sovražno bojno črto in podile sovražnika proti reki Livenco. V prostoru,

kjer pridrvi Tilment iz gora med mesti Pinzano in Osopo je zavezniško topništvo po kratki pripravi tako zrahljalo italijanske postojanke, da je Belowa armada lahko prekorala Tilment. Skoro v istem času so avstro-ogrski in nemške čete pod poveljstvom princa Schwarzenberga udrle na desni breg reke, z naglim sunkom vrgle Italijane in odprle tako pot drugim četam, da so prekorale pri Cadoro široko reko. S svojimi četami je prekorala Tilment tudi cesar Karel. Pri tej priliki je bilo ujetih več tisoč Italijanov in zaplenjenih večje število topov.

Od Tilmenta so zavezniške čete nevdržno podile sovražnika proti Livencu. Sovražno časopisje je zopet izražalo upanje, da se bodo Italijani tukaj resno ustavili. Res so skušali zadnji oddelki bežečih italijanskih armad zadrževati naše napredovanje, toda njih odpor je bil kmalu zlomljen — in naše armade so prekorale Livenco. In od tod je šlo naprej do reke Piave, kjer danes stoje naše armade in se pripravljajo, da prekorajo tudi to reko in zasedejo Benetke.

Spošno prodiranje v Alpah. V sled porazov v beneški ravnini je bilo jasno, da bodo morali Italijani popustiti vsó alpsko bojno črto ob Koroški in vzhodni Tirolski. Toda umikanje v zasneženih gorah, ob naraslih vodah je silno težavno. Naše armade pod poveljstvom maršalov Hötendorfa in Kroatina niso smele pustiti Italijanov, da bi se v miru umaknili in rešili svoje topove. Treba je bilo sovražnika zgrabiti, zajeti in mu vzeti kolikor mogoče dosti topov. Zato se je začela naša ofenziva razširati na vso koroško-tirolsko fronto do gore Pasubijo — jugovzhodno od Rovereta.

Koroška armada v dolini Piave, Belluno padel. General Kroatin je podil Italijane ob Tilmentu v dolino Piave. Jugozapadno od mesta Tolmezzo zapirajo dolino Tilmenta močne utrdbe. Tu so hoteli Italijani ustaviti Kroatinovo prodiranje. Toda naših čet to ni motilo; obšle so utrdbe in prodirale dalje ob Tilmentu. V utrdbah in gorah je bilo tako obkoljenih več tisoč Italijanov. Ti so se nad vse srdito in hrabro branili. Ko so videli, da je vsak odpor zaman, so razstrelili utrdbe in hoteli predreti obroč naših čet in tako ubežati. Vnela se je vroča bitka, v kateri Italijani niso mogli prebiti naših oblegovanih čet in so morali tako položiti orožje. Naše čete so nato zasedle prelaz Passo Mario — na višinah med dolinama Tilmenta in Piave in udrle v dolini Piave pred trdnjavo Piave di Cadore, na katero so pritisnile tudi one čete, ki so podile Italijane od prelaza Kreuzberg in doline Ampezzo proti jugu. Od tu se je obrnil Kroatin proti jugu in osvojil utrjeno mesto Belluno. Več tisoč ujetnikov in mnogo topov je padlo pri tem našim v roke.

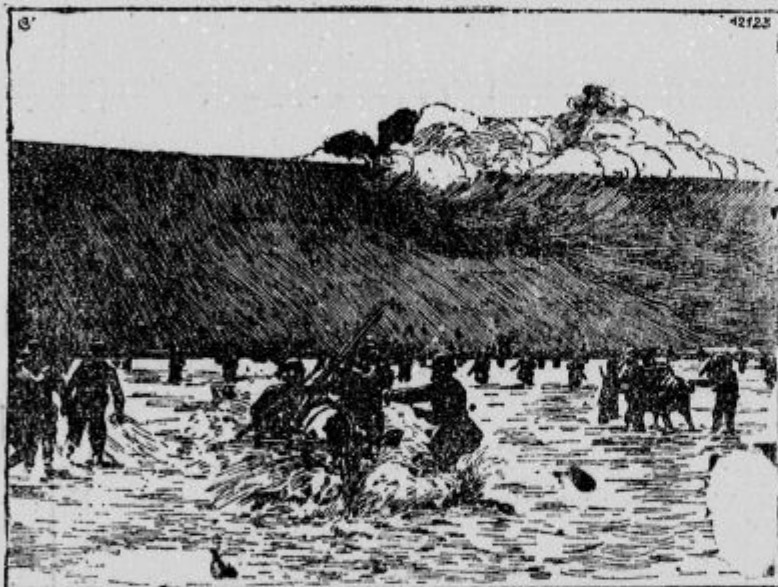
Prodiranje v Dolomitih. V Dolomitih so Italijani stali povsod na avstrijskih tleh. Že v začetku vojske so Italijani zasedli to ozemlje. Iz utrjenega

zbiralnega prostora pri Feltre so prišli tedaj Italijani po Cimonski dolini v Primiero in prodirali skozi Cordevole proti Buchensteinu. Iz Pieve di Cadore so zasedli ampeško dolino, kjer se je v mestu Cortina naselilo italijansko brigadno poveljstvo. V tem prostoru so bile svoj čas srđite borbe za vrh Col di Lana in za Fleimško dolino. Vsi napori Italijanov v tem prostoru so merili na to, da si pribore pot v Bolcan, toda naše čete so v krvavih borbah zadržale sovražnika, ki je s krvavimi izgubami zasedel nekaj ozemlja, naprej pa ni mogel. Vse to ozeralje je sedaj moral Italijan popustiti v par dneh. Kakor hitro je Krobotin začel potiskati Italijane v dolino Piave, so se začele živahnejše gibati tudi Hötendorfove čete in poditi Italijane iz Dolomitov v dolino Piave. Od severa, vzhoda in zapada pode sedaj skupaj Italijane v dolino Piave, kjer so se strnile vse bežeče italijanske skupine in za katerimi pritiskajo tri

čete nazaj. Le na eni točki se jim je to posrečilo, povsod drugod pa se je moral sovražni protinapad ustaviti.

Skoro 300.000 ujetnikov — blizu 2400 topov v naših rokah. Tako kot sedaj italijanska, ni bila v tej vojski tepeha še nobena armada: Zavezniki so zajeli blizu 300.000 sovražnikov in število zaplenjenih topov bo blizu 2400! Če štejemo ujetnike, mrtve in ranjene, je italijanska armada gotovo izgubila 406.000 mož; več kakor je imela Avstro-Ogrska v miru vseh vojakov skupaj! Izgube na blagu: vozovih, municiji, opremi in živilih je nepregledna.

Požrtvovalna italijanska konjenica. Da bi zavrli naše prodiranje in rešili kolikor mogoče dosti čet in blaga, so Italijani postavili proti našim prodirajočim četam mnogoštevilne oddelke strojnih pušk in vso svojo konjenico. Italijanska konjenica se je zastonj žrtvovala. Napredujoči val naše pehote in artiljerije jo je popolnoma strl.

Napredujoči avstrijski oddelki strojnih pušk ob Soči.

naše armade, ki si podajajo roke pri trdnjavah Belluno in Feltre. V dolini Piave so se tako nagnetle velikanse množice Avstrijcev in Italijanov.

Naša ofenziva pri Asiago in v suganski dolini. — Asiago zopet naš. Najbolj nevarna točka za Italijane je planota »Sedmih občin« in Suganska dolina. Če naši tu vržejo Italijane, potem je zanje izgubljeno vse ozemlje ob Pivavi in Brenti in v nevarnost pride vsa italijanska armada, da jo naše armade stlačijo v ozek prostor med morjem in Verono. Kakor hitro je Krobotin vrgel italijansko koroško armado v dolino Piave, je začel napadati tudi Hötendorf s svojimi voji pri Asiagu in v Suganski dolini. V dolini Brente se sovražnik polagoma umika, pri Asiagu pa se brani z vso trdovratnostjo. V srđitih pouličnih bojih so naše čete zopet zasedle mesto Asiago. Italijani so spoznali, da jim tu preti največja nevarnost, zato skušajo s silnimi protinapadi ustaviti naše prodiranje in vreči naše

Cadorna odstopil. Vrhovno poveljstvo italijanske armade je prepustil Cadorna generalu Diazu. Uradno ta vest še ni potrjena.

Pomoč entente. Italijanska vlada zahteva od zaveznikov, da ji pošljejo na pomoč 400.000 mož. Da se prepelje tako velika armada, je treba precej časa, kajti poleg moštva je treba prepeljati še topove, strelivo, tren, opravo in živež. Čuje se, da bodo sovražniki prepeljali vso solunsko armado na italijansko bojišče; zelo vrjetno je tudi, da bodo Italijani vsled pomanjkanja vojaštva in topništva izpraznili Valono in prepeljali tamkajšno armado v Italijo. Doslej je prišlo na pomoč že nekaj angleških in francoskih generalov, s katerimi se italijanski generalni štab prereka, kdo bo vrhovni poveljnik združenih armad in kje naj se postavijo v bran.

RAZNA BOJIŠČA.

V Flandriji Angleži še vedno po starem načinu napadajo brez kakih po-

sebnih uspehov. Tudi Francozi se živahno gibljejo; toda nemška bramba trdno stoji.

Na ruskem bojišču mirno.

Angleži so v Siriji zasedli Gazo.

Na morju nemški podmorniki še vedno v izdatni meri potapljujejo sovražne ladje.

Tedenske novice.

Cesar Karel v smrtni nevarnosti. V soboto, 10. novembra se je peljal naš cesar blizu Soče čez neki hudournik po za silo narejenem mostu. Avtomobil je zdrknil v vodo tako, da ga ni bilo mogoče spraviti na breg. Po nesreči je še cesarjev osebni sluga padel v deročo vodo. Cesar ga ni spustil iz rok in je vsled tega tudi sam prišel v valove, kakor tudi gardni stražmojster Tomek. Požrtvovalnemu naporu cesarjevega spremstva, osebno princa Feliksa Parma, se je posrečilo, da so rešili cesarja iz valov in ga spravili na suho. — Po vseh krajih širne Avstrije so se opravile v nedeljo in ponedeljek za hvalne molitve za cesarjevo rešitev. V Ljubljani je bilo 12. nov. veliko zahvalno opravilo v stolni cerkvi sv. Nikolaja. Ker je bil presvetli knezoškof, ki se mudil na dunajskem škofovskem zborovanju, odsoten, je imel veliko sv. mašo stolni dekan m. g. M. Kolar.

Cesar v Celovcu. Dne 8. nov. je bil cesar navzoč, ko so v Celovcu odkrili spomenik rajnemu cesarju Francu Jožefu. Od tam se je podal zopet na bojišče in obiskal Humin ter Videm. Čete so ga povsod navdušeno pozdravljale.

Dan vojnih grobov. V dneh, ki so bili določeni za nabiranje prispevkov za olupšavo vojaških grobov, se je darovalo v Ljubljani 10.026 K 34 v.

Za spomenik dr. Kreku se je nabralo do 8. nov. 10.427 K 40 vin. V kratkem se bo sklenilo, kako bi se najbolj hvaležno in lepo rešila zadeva glede spomenika.

VII. vojno posojilo. Ko so v Nemčiji agitirali za sedmo vojno posojilo, so vsi časopisi poudarjali in pisali: »VII. vojno posojilo nam more, nam mora donesti mir in ga bo tudi doseglo.« Isto upanje imamo tudi mi, zato naj se denar, kolikor ga je na razpolago, naloži kot dobičkonosna glavnica VII. vojnega posojila, s tem bomo koristili sebi, koristili domovini. — Ljubljanska mestna občina je podpisala 100.000 K VII. vojnega posojila. — Deželni odbor kranjski je pozval vse občine, da se odzovejo klicu za podpisovanje VII. vojnega posojila. — Cesar je poslal finančnemu ministru baronu Wimmerju naslednjo brzojavko: Veliko obetajoč so naše junaške armade z mogočno božjo pomočjo prenesle napad daleč v italijansko deželo. Navdušeni klic, s katerim napadajo moji vrli vojaki sovražne postojanke, naj bi doma našel močan odmev

v velikem uspehu sedmega vojnega posojila. Kakor tu, naj tudi tam vsakdo stori svojo dolžnost. — Cesar je podpisal 12 milijonov avstrijskega in 12 milijonov ogrskega vojnega posojila.

Casnikiarstvo. V Ljubljani (v »Učiteljski tiskarni«) je bil izhajati tednik »Jugoslovan«, ki bo v prvi vrsti glasilo za deklaracijsko politiko Jugoslovanskega kluba. Celoletna naročnina 8 K.

Poslovne ure Zavoda za pospeševanje obrti v Ljubljani so sedaj od osmih dopoldne do dveh popoldne.

V svojo lastno hišo, Miklošičeva cesta št. 8, I. nadstropje nasproti hotelu »Union«, se je preselila »Zadružna centrala«.

Zločinstvo. V Vel. Mraševem, občina Cerklje na Dolenjskem, je neznan morilec ustrelil posestnika Kraševca skozi okno, ko je bil ravno pri večerji. Nesrečni gospodar je bil zadet v vrat in je kmalu umrl. — V Sostrem pri Ljubljani je 7. nov. zvečer neki vojak zabol del v gostilni domačo hčer Jero Porenca, ki se je takoj zgrudila mrtva na tla. Pokojno mladenko hvalijo kot pošteno in pridno šiviljo, ki za njo vsi žalujejo. — Bog nas varuj, ali bo vojska tudi doma vodila take sadove!

Nazaj! Poslanec Stanek in tovariši so — kakor pišejo — umaknili znani kulturno-bojni predlog za odpravo patronata, celibata, štolnine, in predlog o volitvi škofov in župnikov.

Petrograd. Sovjet je sklenil, naj se napravi mir brez aneksij (brez osvajanja ozemelj) in brez odškodnin. Predlagal je trimesečno premirje, da se začne pogajanja.

Vojaške novice.

Cesar na bojišču. Cesar Karel je obiskal skoraj vse osvojene kraje po Furlaniji. V Gradiški je bil sprejem posebno slovesen. V Vidmu in v okolici, koder se je vladar peljal, se poznajo povsod sledovi vojske in naglega, nerednega bega italijanskih čet. Vse polno topov, avtomobilov, letal, živine. Vsakovrstno vojno blago je nakupičeno ob cestah. Cesar je mogel le s težavo skozi to zmedo. V Palmanovi si je ogledal vladar veliko število zaplenjenih železniških voz in strojev, kakor tudi železniških skladišč. — V Črvinjanu mu je priredilo prebivalstvo presrčen sprejem. Pri Tilmentu je cesar opazoval prehod naših čet čez reko. Popoldne (6. novembra) se je podal v Oglej. V tamošnji baziliki je opravil kratko molitev ter se nato odpeljal z motornim čolnom v Gradež; meščani so mu priredili viharne ovacije. Proti noči se je poslovil in odplul na krovu torpedovke proti Trstu, dasi se je ob izlivu Piave prikazalo nekaj laških ladij. Ljudstvo ga je na »digu« viharno pozdravljalo.

»Pri nas v bolnišnici« je naslov ročno slikani razglednici, ki je z njo pomnožil naš prijatelj Joško Butkovič »Domoljubovo« vojno zbirko v izložbenem oknu Katol. tiskarne. Pošilja ob-

enem mnogo pozdravov iz bolnišnice v ljubljanski obrtni šoli.

Cesarica Zita se je dne 6. novembra pripeljala na jugozapadno bojišče, da je obiskala cesarja in hrabre bojevnike, ki so s svojo krvjo priborili tako veličastne uspehe. Mudila se je dalj časa po bolnišnicah in tolažila bolesterne vojake in ranjence.

Ob osvojitvi Gorice. V ljubljanskem občinskem svetu se je mestni župan dr. Ivan Tavčar s toplimi besedami spominjal veselih dogodkov iz bojev proti Italijanom, osvoboditve Gorice in slavnih zmag naših armad. V imenu Ljubljane se je zahvaljeval presvetlemu cesarju, ki je vodil vojsko; dalje častnemu meščanu in viteškemu vojskovodju Borojeviću, prav posebno pa tudi vsem preizkušenim vojnimi četam, ki so vztrajale do zadnjega ter tvegale življenje in kri za domovino. V boju so stali tudi sinovi slovenskega naroda, ki niso nikdar omahovali, marveč bili vedno med prvimi branitelji rodne zemlje. Župan je izrazil upanje, da smo sedaj bliže miru in da nam iz teh zmag ne bodo zrastle ovire našega razvoja, ali celo neprijetne verige. V tem upu nas potrjuje vsestranska pravičnost našega viteškega cesarja, ki naj ga Bog živi!

Predsednik državne zbornice je poročal 6. novembra o prodiranju naših zmagovitih čet na desnem bregu Tilmenta ter pristavil med odobravanjem vseh poslancev naslednje besede: »Veselimo se odličnih zmag tudi zato, ker sedaj lahko bolj upamo na mir. Naš nekdanji zaveznik je potem, ko je srmotno prelomil zvestobo, nad dve leti pritiskal na našo južno mejo; sedaj upamo, da bo kmalu izginil iz seznama naših sovražnikov, mi pa se bomo iako približali častnemu miru, ki ga tako topla želimo.«

Protivdoboju. Nenadno in kar naravnost je prišlo cesarjevo povelje, ki prepoveduje dvoboj med vojaštvom. Med častniki je še do zadnjega časa bila navada oziroma obveznost, da so medsebojna razžaljenja poravnali z dvoboji. Cesar je pripadnikom oborožene moči s posebnim armadnim poveljem dne 4. novembra dvoboj in vsako udeležbo pri dvoboju prepovedal. Utemeljil je to prepoved s tem, da je dvoboj proti božji zapovedi in proti zakonu, in da je nespametno prepuščati poravnano razžaljenje spretnosti v rabi orožja in slepemu slučaju. Življenje vsakega naj bo pesvečeno domovini in splošnosti. Vse razpore do reševalo vojaško častno sodišče.

Odlikovanja ob sedanjih ofenzivah proti Italiji. Cesar Karel je imenoval generalnega polkovnika Krobotina za maršala, maršala nadvojvoda Evgen in Hindenburg sta dobila briljante k vojnemu zaslužnemu križu I. razreda z vojnim okrasom in meči; general Henriquez je dobil Leopoldov red z vojnim okrasom in meči; general Below veliki križ Leopoldovega reda z vojnim okrasom; general Kraft vojaški zaslužni križec I. razreda z vojnim okrasom; generalni polkovnik pl. Borojevič po-

novno posebno pohvalno priznanje in general Kraus stotako; Leopoldov red I. razreda z vojnim okrasom in meči so dobili generali: Lukas, knez Schönburg Hartenstein, Scotti, Csicseries, Schariczter pl. Hordt in Kozak; general Kraliček je dobil pohvalno priznanje z meči.

V vojno službo kot kurat je odšel g. Ivan Drešar, kaplan trebanjski.

Iz ruskega ujetništva je prvokrat po dveh letih prišlo pismo vojaka Martina Hauptman. Iz Italije se je oglašil pogrešanec iz 11. ofenzive — Franc Hauptman. Oba sta doma v Dolenji Jablanci pri L'tiji. — Čez 30 mesecev ujetništva je došla dopisnica iz Minska, ki jo je pisal M. Pečnik ali Pevenčan iz Bodovej pri škofji Lok'.

Od Tilmenta pošilja pozdrave desetnik Angel Forčić s kratkim naznanilom: »Gremo čez Tilment in naprej. Upamo v Boga. Grom še nikdar ni bil tako silen. Vse polno ujetnikov.«

Iz Črvinjana. Velika municijska skladišča so imeli Italijani med Črvinjanom in Terzo. Se danes leži ondi do pol milijona ročnih granat. Ob cestah se vidijo topovi, prevrnjeni sanitejski vozovi, obveze, zdravila leže vsekrižem naokoli; vmes je tudi veliko težkih avtomobilov. Pri Scodovacci je nagromadenih nešteto ročnih granat vseh sistemov, na kolodvorih je videti polno velikokaliberske municije. V Črvinjanu na kolodvoru so zajeli naši do 100.000 jeklenih čelad in prsnih oklepov. Tudi izvrstno urejene bolnišnice so ostale. Železnica v Gradež je nepoškodovana.

Izgube zaveznikov so v 12. bitki z Italijo razmerno zelo majhne. Krvave žrtve pa ima odpor Italijanov; posebno italijanska konjenica je mnogo trpela. Ščitila je umikanje lastnih čel, a žrtvovala se je zama. Naše vojaštvo prenaša velikanske napore zlasti v gorah z občudovano žilavostjo. — Ameriški Wilson se jezi nad Francozi in Angleži. — Lloyd George je prišel v Rim, a ga je množica psovala. — Dva armadna poveljnika so Italijani odstranili; prideta pred vojno sodišče.

Ali bosta zdaj zopet prijatelja? Bliizu Tolmina je goriški Slovenec infanterist Florijan Sfilgoj ujel v bitki svoje ga ujca Jožefa Forlando, ki je služil kot major v laški armadi.

Vojaške ustanove. Razpisanih je zopet več vojaških ustanov za invalidno moštvo, podčastnike, vojaške vdove in sirote. Navodila dajejo c. in k. nadomestna okrajna poveljstva.

Poraz Italijanov. Kako hudo je bil tepen sovražnik, kaže naslednji opis: »Ceste, po katerih je bežal Lah, so posute v pravem pomenu besede z vsem, karkoli potrebuje bojna armada. Po cestah, po polju, po cestnih jarkih, po lopah in barakah ter neštevilnih železniških vozovih so nakupičene ogromne množine najrazličnejšega blaga. Celi bataljoni delavcev so na delu, da popravijo te zaklade; toda tudi tisoči rok ne zadostujejo niti oddaleč. Uniforme, čelade, orožje, perilo leži kupoma v cestnem blatu; po ogromnih skladiščih je nagromadenih in lepem redu od silb čevljev in drugih usnjenih izdelkov, da-

lje živili: kave, riža, makaronov. Po cestah je običajno nešteto avtomobilov; cele sanitarne kolone so se zvrnile v občestne jarke ali so sicer zastale; ostali so stroji za trenje gramoza po cestah, razkuževalci z ogromnimi bakrenimi kotli, oklopni topovi, motorne baterije najtežjega kalibra; na mnogih dolgocevnih topovih so ostali celo zaklopi. Neizmerne so množine popuščene italijanske municije, kar nam dokazuje s kakšno silo so se Italijani pripravljali na 12. soško ofenzivo, v kateri so z gotovostjo menili prodreti do Trsta.»

Razne novice.

Častitke. Zavezniške pozdrave in častitke je poslalo predsedstvo bolgarske in nemške državne zbornice načelniku avstrijskega državnega zbora povodom slavnih zmag proti Italiji.

V Gorico se bodo smeli kmalu vrniti vsi domačini, ki njih posestvo (hiše in stanovanje) ni razrušeno; teh bo — žal — izpočetka zelo malo.

Na Goriškem. Po odhodu Italijanov se Gorica hitro obnavlja in čedi. Vse je na delu, da se prirede za bivališče vsaj poslopja, ki se ni bati zanja, da bi se podrla. Podgan je nebroj. Po drugih krajih ob Soči je vse razbito in razdejano. Pač pa so Italijani povsod gradili lepe ceste, vodovode in poljske železnice. Ovekovječiti so se hoteli s pristo italijanskimi napisi. Cerkve so porušene, a zvonovi so ostali. Tolmin je velika groblja, prav tako skoraj vse vasi okrog. V gospodarskem oziru se ljudem ni slabo godilo; jedi in ne drage, je bilo dovolj. V Kobaridu je bila vrednost lire in krone popolnoma izenačena ter so veljale naslednje cene: beli kruh (kolikor ga je kdo hotel) 70 vin. kg, riž 76 vin. kg, najfineše olje 4 K 80 vin. liter, svinjska mast in špeh 6 K kg, čokolada 8 K kg, sir (emendolec ali gorgonzola) 5 K kg, goveje meso 3 K kg, krompir 45 vin. kg, vino chianti 1 K liter, suknena moška obleka 35 K. Podobne cene so imeli tudi v Gorici.

»Gospodarska zveza« v Ljubljani je kupila hišo + dr. Kreka ter odločila uporabo spodnjih prostorov sestri Cilki; zgornji prostor bo ohranil poseben odbor spominu pokojnega lastnika.

Grof Hertling, ki vodi sedaj nemško politiko, je star že 74 let, a čil in čvrst. Kot profesor je bil voditelj in organizator katol. nemške visokošolske mladine; sam je bil vsekar odličien član katol. centra. Hertling je učenjak svetovnega slovesa; spisal je več modroslovnih, zgodovinskih in socialno-političnih del. V grofovski stan je bil povišan leta 1914.

Zvezdni utrinek. Pred tednom (5. novembra) je padel v Tarnovi v vzhodni Galiciji utrinek (meteor, kos žareče mase) na ondotno rusinsko cerkev, ki je jela goriti. Meteor se je zaril globoko v zemljo.

Krepka narava. Na Ogrskem živi mož, ki je doživel že 113. zimo. Poslanec Toth (mož je njegov volilec) se je čudil njegovi

čilosti. Starček mu pa odgovori: »E, moj Bog, dokler je šlo do 100, je bilo lahko; zdaj pa že čutim, da sem se jel starati.«

Dopisi.

Virnaše pri Stari Loki. Grobovi tulijo, je dejal g. pisatelj Finžgar. Da, tulijo. Dan za dnem se glasi edini ostali zvonček iz lin farnega zvonika; peva sam smrtno pesem, zadnji pozdrav odhajajočim pod prapor nezmagljivega vojskovodje... Dne 15. oktobra je umrl po kratki bolezni Franc Porenta, brat č. g. profesorja Gašparja in kanonika Jakoba. Bil je neumoren delavec, skozi in skozi poštenjak. Marsikdo je pri njem v teh silno težkih časih dobil po pošteni ceni, kar je potreboval. Rajni ni poznal brezsrčnosti. Naj uživa počitek v Bogu. Dne 27. oktobra je zopet poljubil smrtni angel mladenko v cvetu let, hčerko tukajšnjega župana Trilerja. Stara je bila 23 let, bolna le dober teden dni. Kako je bila priljubljena vsem, je pričal njen žalni sprevod. Otožno miho so ji zapele njene sestre v Marijini družbi, ki je nje zastavonoša bila prej ona. — Ob otožnem glasu edinega zvo- na, ob žalnem spevu svečnikov, ob odprti jami so plavale oči vseh v solzah; neizmerna bol je prevzela vse. Čemu ne! Najboljši umirajo, odhajajo... S čudovitim veseljem je pokojna še pred dobrim mesecem hitela plesti vence za našega g. novomašnika. Kako je bila vesela, šaljiva, v delu ne- utrudna. In danes? Danes se njej poklanjajo venci v slovol In g. novomašnik je njej prvi pel žalni »miserere«. — Ti pa, draga Nežika, se ozri iz neba nazaj, uteši svoje, ki si jih zapustila; prosi Boga, naj jim vrne vsaj oba Tvoja brata, ki sta pritegnjena v ta strašni vihar vojske. — Uživaj plačilo za vzorno delavno življenje v večni sreči. Da se vidimo! — V Stari Loki je 12. t. m. nenadoma umrla posestnica g. M. Jelovčan. N. v. m. p.

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Zlata doba? Pred vojsko je v večini držav vladala zlata doba. Vodilni državniki so mislili, da je najbolj gotova pot državo do moči in veljave dovesti, če se spravi v državo kolikor mogoče veliko zlata s tujega. Pospeševali so pred vsem obrt in tovarne. Če se je kakšni obrti slabo godilo, je bila država precej pripravljena revo s paragrafi na noge postaviti, zapreti tuj uvoz in kolikor mogoče izvoz pomnožiti. Tako so hoteli rešiti tovarne za manufakturno in modno blago. Pospeševali so na vso moč uvoz bombaža in izvoz tkanin. Na Balkan in v Turčijo je šlo blago iz Avstrije. Pri tem je pa skoro popolno propadlo domače lanarstvo. »Čemu bi se mučili z lanom, ko bombaževo blago tako poceni kupim!« Tako so izginile platnene obleke in na njih mesto so stopile bombažaste, koteninaste in dr. Taka obleka je kar naenkrat strgana. Koliko je to škodovalo tudi zdravju! Najbolj zdrava je svilena obleka, potem platnena, nato volnena in najslabša je bombažna. Hoteli so si zlata in zdaj je ljudstvo skoro brez obleke.

Enako so hoteli napraviti z žito m. Delavci po tovarnah naj bi imeli kruh poceni, da bi manj plače zahtevali; vsi izdelki naj bi se poceni izvažali, da bi prišlo več zlata v državo. Naš sladkor je bil na Angleškem tako poceni, da so ga še konjem dajali. Naša država je tovarnarjem dala za vsak stot na tuje prodanega sladkorja posebno

visoko nagrado. Vsi modrijani so mislili, da je država gospodarsko močna, če ima obilo zlata. Zdaj vidimo, da je to velika zmota. Gospodarsko močna je le tista država, ki ima zadosti svojih potrebščin. Čim več je vsega potrebnega blaga, več je je bogastvo. Zato je zdaj za vse pametne že dana rešitev za vstroj gospodarstva po vojni: Mi moramo zvišati proizvodnjo, — veliko pridelati na polju, zadosti tudi v tovarnah.

Vinski davek. Omenili smo že, da se namerava visok vinski davek vpe- ljati. 32 vinarjev bo treba od vsakega litra plačati, naj si bo vino dobro ali slabo. Letos se bi davek še plačal, kako bo pa zanaprej? Včasih skozi 5 let ni bilo skoro prav nič zaslужka pri vino- gradju. Še stroški dela se niso izplačali. Slana je spomladi trtje poparila, poletje je nevihta vse končala, ali je plesnoba nasade uničila, ali jesenski dež ni pu- stil zoreti. Vino se je prodalo 10—14 vin. 1 liter. Ko bo po vojski piva zadosti, bo imelo tudi vino navadno ceno. Davek bo seveda ostal, ostal tudi v slučaju, da se izpremeni vrednost denarja. Kdo bo v gotovo izgubo še hotel vinograd obde- lovati? Zadnja leta so se kmetje z veli- ko vnmom lotili rigolanja. Tudi brajde okoli hiš in gospodarskih poslopj so se skoro povsod pokazale, kar je dalo našim kmečkim vasem prav lepo podobo. Vse to bo kar na mah uničeno. Izselse- vanje je bilo že pred vojsko iz vinorod- nih krajev najhujše. Če vojska mine, bodo prišli vojaki zopet na svoje domo- ve. Novi davek jim bo vzel veselje do dela; kdo bo pa delal, če precej vidi, da od svojega truda ne bo ničesar imel? Trumoma bodo šli v tovarne in inozem- stvo, kjer bodo našli dober zaslužek. — Ne smemo pozabiti, da bodo morale ta davek po večini plačati le revne južne dežele, najbolj bodo prizadeti Hrvati v Dalmaciji in Istri, Slovenci povsod in Italijani na Tirolskem. Samo na Kranjsko bi prišlo novega davka čez 8 milijon- nov kron. Potrebno je torej, da se na- pravi na poslansko zbornico protest proti nameravanemu davku, katerega naj podpiše prav vsak, ki ima le eno tr- to. Če se vse ljudstvo združi in naravnost pove svoje ogorčenje ter pojasni dejanske razmere, bo to gotovo nekaj zalaglo.

Krompir. Na Dunaj je prišlo v zad- njem času toliko krompirja, da je zmanj- kalo vozov za prepeljavo s postaj. Tudi na Nemškem je taka krompirjeva letina, da že dolgo niso take imeli. Pri zadnjem pre- gledu so dognali, da ga je 40 milij. q več kakor so poprej izračunali. Pri nas je krompirja zelo malo. Na vsak način je to- rej čudno, zakaj mora ravno Kranjska dati 300 vagonov krompirja za seme, ko se nam je že obljubilo, da bomo visoke dajatve za druge dežele oproščeni. Naj bi se raje to bogastvo na krompirju v se- vernih deželah tudi za naše dežele izra- bilo.

Zaloge žita na Angleškem. Angleška vlada poroča, da so postala žitna skladi- šča ob pomorskih mestih premajhna. Na

kupila je toliko žita, da ga ni skoro mogoče spraviti. To bi bilo skoro tako kakor za časa 7 rodovitnih let v Egiptu. Če je na Angleškem res tako dobro, ne vemo. Čudno je pa, da vlada po celi državi nekak strah pred lakoto. Septembra 1915 so domači kmetje na Angleškem prodali 9400 vagonov pšenice, leta 1916 pa 5400, letos le 3400. Čudno je tudi, da hočejo v Ameriki vse žito pokupiti in Amerikancem le turščico za hrano pustiti. Že dolgo ni bilo tako malo starega žita v Ameriki, kakor letos. Še lani je bilo ob novi žetvi zaloge stare pšenice 218.000 vagonov, letos le 45.400. Po celi Ameriki so zaradi visokih cen veliko pšenice nasejali. Država hoče imeti od žitnih kupčij svoj dobiček. V Ameriki so določili od vsakih 100 K sklenjenih kupčij na borzi 2 v davka. V Kanadi je davek za bušel pšenice, ki se doma izmelje, 50 v, za izvoz 1 K. V Indiji in Argentini obeta pšenica zelo lepo. V Argentini bi Francozi radi ves pridelek pokupili. — Zdaj je skoro v vseh evropskih državah določeno, koliko se sme za eno osebo kruha na dan porabiti. Na Danskem 315 g, v Avstriji in Nemčiji 280 g, na Angleškem (le prostovoljno) 270 g, na Francoskem 250 g, če bodo izhajali, drugače le 150 g.

Slovensko osrednje čebelarstvo v Ljubljani naznanja tem potom naročnikom sladkorja za čebele, da je tovarna oddala sladkor na železnico že 16. oktobra, da pa vsled vladajočih razmer še do danes ni došel v Ljubljano. Tako, ko društvo sladkor dobi, ga tudi razdeli in pošlje naročnikom. — Obenem se v ljudno naznanja, da društvo novih naročil za sladkor pod nobenim pogojem ne sprejema več, ker je ves sladkor že oddan.

Dolenjske občine in vinski davek. Občine črnomaljskega, novomeškega in metliškega sodnega okraja so napravile zaradi nameravanega vinskega davka vlogo, katero sta poslanca Mihelčič in Zure odposlala »Jugoslovanskemu klubu«. Vloga se glasi: Veleoslavnemu »Jugoslovanskemu klubu« na Dunaju. Kakor so časopisi poročali, se namerava vpeljati vinski davek. Koliko je stalo truda in muke našega vinogradnika, preden je prišlo do tega, da mu trta vsaj deloma rodi, ve le tisti, ki se je pečal v začetku s prenovljenjem naših vinogradov. Pozneje, ko je pričela trta roditi in so vinogradniki vsaj toliko pridelali, da so imeli nekaj na prodaj, je bila cena taka, da se obdelovanje ni izplačalo. In to je glavni vzrok, da je ravno iz vinorodnih krajev toliko ljudi v Ameriki. Razne uime, slabe vinske letine in cena so prisilile našega vinogradnika, da se je izseljeval. In sedaj, ko se je cena vinu vsaj nekoliko zvišala in bi si vinogradnik vsaj deloma opomogel, so ga pa pričeli po sodiščih preganjati. Nastaviti se hoče vinu cena, ki ne odgovarja pridelovalnim stroškom — in sedaj še vinski davek. Ako se zgori, da se vpelje davek na vino, je naš vinogradnik uničen. Podpisana županstva se obračajo na slavn klub, naj blagovoli zastaviti vse svoje moči, da se to prepreči.

Vsled silne draginje vseh predmetov, ki jo občuti tudi kranjska kmetijska družba pri svojem poslovanju in

obratu, je sklenil družbeni glavni odbor povišati letnino za družbene ude počenski s 1. januarjem 1918 na letnih 6 K ter prenehati z oddajo brezplačnega sadnega drevja. Zato bo pa kmetijska družba pričela izdajati »Kmetovalca« v razširjeni obliki kakor pred vojno, mu bo prilagala posebne strokovne priloge in bo izdajala »Kmetijski koledar« v precej obširni obliki, ki bo služil kmetovalcem pri njih obratu kot nekaka priročna knjiga in kot kašipot v vseh kmetijskih vprašanjih. — Za tajnika družbe je imenoval glavni odbor agrarnega inženirja Jakobah Lah-a, doslej adjunkta pri kulturnem nadzorstvu v Trstu.

Zadruga krojačev itd. v Ljubljani potrebuje pomočnikov, vajencev in vajenk. Ako želi kdo vstopiti, naj se zgleda pri združni pisarni, Gosposka ulica 5, od 8. do 12. ure dopoldne.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obreštuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Slike in črtice z bojišč.

Kje je metla?

V Krakovu, 27. oktobra 1917.

Zvečer 24. oktobra sem spal že zopet v starodavnem mestu Krakov. Prišel sem z vlakom Rdečega križa iz Lvova. Mi smo tik za kolodvorom v barakah. Kako je tu in kako se nam godi, bi se dalo marsikaj zanimivega zapisati.

Nič ni čudnega, saj imamo že četrto leto svetovno vojno, da je neznesna draginja; kakor je tu, je pa že nekaj nezasišlanega! Ker ni nam dovoljeno, da bi šli po mestu, hodijo dan za dnem okoli nas razni židovski sleparji ter nam po 200 odstotkov čez zmerno ceno prodajo razne malenkosti. V slehrih številki »Domoljuba« sem čital, kako se za to postavljeni organi zanimljejo in kaznujejo uboge kmetice, če le za par vinarjev kako stvar čez določeno ceno prodajo. Tukaj, tukaj bi bilo treba metle, in sicer dobre nove metle!

Tukaj dobimo kruh tudi brez krušnih nakaznic, seveda prav po »sedanji tarifi«: po 12 do 15 K vojaški hleb. Tako — kajne — prepoceni ni!

Prav vesel sem — kakor moj tovariš poddesetnik Fr. Črnigoj, doma iz

Idrije — da v kratkem odidem na zelezno Štajersko v Judenburg. Če Bog da, dobim od tam kaj dopusta, da se bo vsaj malo potolažil želodec in me pomnila jeza...

Pozdravljeni! Daj Bog in Marija kmalu toliko zaželjeni mir!

Veste kaj novega?

Veste kaj je novega?

Lah jih je dobil!

Nič več Soče nam ne bo ne miru kalil!

Kar iskal je, je steknil,

oh, kako je prav!

Zdaj ko puščali smo mu, morda spet bo zdrav!

Kar v poltretjem letu je vproal nam in vkral,

v enem tednu je ob vse! —

To jih je držal!

Hotel je na vsak način videti naš svet;

zdaj ga gleda, le da mu sveti — bajonet!

Tisti, ki je prej podil, divje zdaj beži;

čudno, kajneda, kolo časa se vrti!

Kaj, polentar, vojska ni brus in malta ne;

mojster res si, za kar si, boj ti pa ne gre!

Kje so vaše sanje zdaj Lah, Rus, Srb, Romun?

— Brez krčmarja delali dolgo ste račun!

Kam Cadorna jo cediš, kar neso noge?

— Stoj prijatelj! Kriva pot;

Tam se v Trst ne gre!

Vsaj marelo vzel bi bil v naglici na beg;

slabo vreme bliža se, burja, mraz in sneg!

Ne obupaj revček vsaj!

To bi bil lep šment,

če v obupu skočil bi v reko Taljament!

Vide.

Listek

Zvonarjeva hči.

(Povest. — Spisala E. Miller. — Pripredil Fr. Steržaj.)

(Dalje.)

Tu je njegova družina, njegova hiša in ognjišče, navezan je nanjo, na delavnico in domovino. Tukaj mora ostati, vzdržati vse življenje med to gadjo zalego, ki jo zaničuje in sovraži.

Jožef je mešal med svojim razmišljanjem po kotlu v žareči, raztopljeni kovini brez pazljivosti in strastno razgretoga obraza. Henrik pa je čepel na zemlji negnega pogleda ob vivalnem jarku in gledal, če nima razpok. Zdelo se mu je, da bi se oprostil vsega, kar mu stiska notranjost, da bi smel zdrobiti v tem trenutku vsaj plašč zvonove oblike.

Kakor strup mu je vskipeval žolč in jezna nad meščani. »Žarečo raztopino bi jim vsul na glave, ki imajo ta umor in to obrekovanje nad seboj!«

Krepko njegovo telo se je stresalo in trepetalo vsled zadržanega gneva. Jezno je gledal s prsti mehko ilovico in besno je teptal po nji v jami ob zadelani zvonovi obliki. »Strl, pohodil bi kot pse vso to satansko zalego!«

»Molči, molči!« ga je ustavil Jožef prestrašeno. »Zberi vso svojo pazljivost, kovina je gotova, in drugo?«

»Vse v redu,« mu je černo odgovoril Henrik ter naglo še enkrat premeril z očmi luknjo in jarek.

»Potem pa prav!«

Z vlivanjem se lahko prične.

Jožef se je ozrl in pričakoval očeto-vega opomna:

»Molimo!« Vse tiho je v prostoru. Umrjeni ni mogel več moliti naprej.

In s suhim grlom je pričel sam: »Verujem v Boga Očeta vsemogočnega, Stvarnika . . .« Votlo se mu je pridružil pomočnik. Henrik pa je z neko zopnostjo sklenil roki; še vedno ga je premagovala jezna nad strašnim dejanjem.

»Kaj je staremu pomagalo vse njegovo zaupanje v Boga; sramotne smrti je moral umreti,« si je dejal, mrmraje nad Bogom in ljudmi, ne da bi se prav zavedal, kaj da dela.

»Prosi za nas grešnike, zdaj in ob naši smrtni uri. Amen!« je Jožef dokončal in se pokrival.

Tihi molk . . .

Ni se oglašal veseli, zanosni vzklík starega mojstra: »Odprite zapah!«

Molče in počasi je zagrabil sin železni drog, obrnil se proti peči in krepko sunil v zapah.

Divje je brizgnila raztopljena kovina iz odprtine.

Nemo so zrlí možje tja, beli mehurčki so planili kvišku, vetrne luknje so piskaje souščale zrak. V popolnem redu se je vršilo delo.

Henrik se je ozrl naokoli; nekoliko je vleklo od vrat sem, stobil je tja, da bi jih priprl — — — Gromovit pok, poslopje se je streslo do zemlje, strašni, grozni vzklíki možakov, zemlja, pesek in ilovica, žareči kovinski kosi so frčali na vse strani — tla ognjeno morje — strop gori — prah — žar — dim plamen — —

»Gori! — Gori!« Veter je potegnil med plamen in ga zagnal proti mestu.

»Gori! — Gori! — V livarni, gori pri Sodarju. — Gori na trgu. — Go-r-il!«

Iz zvonikov je bilo plat zvona, ječè, pretresujoče, obupno, sunkoma. Vihar se je polotil žarečega ognjenega morja. Lesene strešne dilje so goreče frčale po zraku uničujoč, zažigajoč, razsvetljevaje grozno tmno. Leseni obrambni mostovžji ob mestnem ozidju so goreli, kakor smolnate ba-

kle in z bliskovito naglostjo širili požar po mestnih hišah.

Henrik se je zavedel na peščenem kupu zunaj dvorišča, ko ga je grozna sila vrgla skozi vrata, ravno takrat, ko je Rozika priskočila in ga skušala dvigniti pokonci ter ga spraviti ven iz ognjenega morja. Še omahovaje se je vzpel ob njej pokonci. Z grozopolnimi očmi je zrl v razdejanje, nato pa zavpil: »Otroka!«

Rozika je spremljala ranjenca proti hiši. Noge so ga komaj nesle in glava je bila težka kot svinec. Ana pa je hitela mimo njih z obupnimi vriski proti delavnicí. Nkogar ni bilo, ki bi se je bil usmilil v njeni muki. In tako je skočila z zaničevanjem smrti v plameno ognjišče samo, da bi rešila Jožefa. Grozni vzklíki so se mešali med viharjevo tuljenje. (Dalje.)

Tedenska pratika.

Petek, 16. novembra: Sv. Edmund, škof. — Sv. Jedert, opatica. — Sv. Otmar.

Sobota, 17. novembra: Sv. Gregorij Čudodelnik. — Sv. Hugon. — Sv. Modesta.

Nedelja, 18. novembra (25. pobinkošt.): Evang. vsebuje priliko o gorčičnem zrnu. — Obletnica posvečevanja bazilike sv. Petra in Pavla v Rimu. — Sv. Hilda, opatica. — Sv. Evgen.

Ponedeljek, 19. novembra: Sv. Elizabeta, vdova. — Sv. Severin. — Sv. Felicijan.

Torek, 20. novembra: Sv. Benigen, škof. — Sv. Agapij. — Sv. Simplicij.

Sreda, 21. novembra: Darovanje bl. Device Marije. — Sv. Gelazij, papež. — Sv. Kolumban, zavetnik Švice.

Četrtek, 22. novembra: Sv. Cecilija, dev. in muč. — Sv. Filemon in sv. Apija. . . .

Solnce vzhaja ob 7. uri 14 min., zahaja ob 4. uri 17 min.

Luna: Prvi krajec 21. nov. ob polnoči.

Sv. Edmund.

(† 1242.)

O sv. Edmundu so ljudje govorili: »V njegovih ustih ni nič drugega kot mir, čistost, pobožnost, v njegovem srcu samo Kristus.« To srečo in milost mu je naklonila vzorna vzgoja skrbne matere, ki mu je vcepila čudovito ljubezen do čistosti in do nebeške Matere Marije. V 12. letu se je oborožil zoper nevarnosti in sovražnike svete čistosti z obljubo vednega devištvá ter se je posvetil službi Marijini. Dasi ves zatopljen v nadnaravno, je moral vendarle prevzeti službo gospodarskega upravitelja na škofijskem posestvu pri mestu Salisbury na Angleškem. V tej službi se je posebno izkazoval kot blagega dobrotnika revežev. L. 1234. je postal nadškof v mestu Canterbury. Branil je ne-

ustrašeno pravice sv. Cerkve tudi nasproti kralju Henriku III. Ko je umrl, se je na njegovem grobu zgodilo toliko čudežev, da je bil že štiri leta nato prištet med svetnike (1246).

Vojno-posojilno zavarovanje.

Podpisujte VII. vojno posojilo, poskrbite zase in za svoje drage, pristopajte k zavarovanju na vojno posojilo.

Že četrto zimo se bojujejo naši sinovi in bratje. Njih varstvu in njih brambi je namenjeno vojno posojilo. Njim moramo sedaj pomagati. Splošna drambena dolžnost tam zunaj, splošna dolžnost, podpisati vojno posojilo, tu doma!

Vojska nam je prinesla občeno draginjno, vojno posojilo odstrani njene vzroke in jo omeji. Kdor podpiše vojno posojilo, olajša vsem težka bremena in nas približa miru.

Omahovalec podaljša vojsko, se pregreši proti celokupnosti in škoduje samemu sebi. Vojno posojilo je vsakemu posamezniku najvažnejši in najboljši način štedenja: zanj jamči vse državno premoženje, prinaša ti najvišje obresti in je prosto vsakega posebnega davka.

Vsako mora torej podpisati toliko vojnega posojila, kolikor le more. Kako? — Zavarovanje na vojno posojilo kaže vsakomur pravo pot.

Kdor hoče štediti v bodočnosti, mora podpisati dosti več vojnega posojila nego ima danes premoženja. S tem pa poskrbi tudi že za ženo in otroke, za starše, za brate in sestre. Vojno posojilo odplača po svoji želji v 10 do 29 letih. Ako umrje poprej, dobe njegovi zapuščenci takoj celo vojno posojilo. Zavarovanje je dostopno vsem v naši meri: narodu doma in vojakom na bojišču.

Tako zavarovanje se more skleniti pri c. kr. priv. življenski zavarovalnici Avstrijski Feniks na Dunaju na temelju pogodbe s c. kr. avstr. vojaškim zakladom za vdove in sirote.

Važne prednosti zavarovanja so nizki prispevki brez razlike starosti, pristop do 60. leta, polna veljavnost tudi za primer smrti v vojni, polni obrestni donos posojila, nezapadnost premij od prvega hipa naprej.

Pri 10letnem plačevanju se plača za podpis vojnega posojila in za zavarovanje od vsakih K 1000— vojnega posojila mesečno K 6-80, pri 20letnem odplačevanju mesečno le K 3-10. Neznatne premije se morejo plačevati tudi celo-, polu- in četrtletno. Kdor razpolaža z večjo vsoto denarja, pa stori najbolje, ako poravna zavarovalnico za celo zavarovalno dobo naenkrat, ker je potem deležen največjih ugodnosti.

Zavarovanja na vojno posojilo do K 5000— se sprejemajo brez zdravniške preiskave, za višje zneske z zdravniško preiskavo in pod posebnimi, zelo ugodnimi pogoji.

Za premijska plačila se sprejemajo tudi prejšnja vojna posojila.

Pojasnili dajejo in predloge sprej-
majo deželna poslovalnica c. kr. avstrijskega vojaškega zaklada za vdove in sirote, zavarovalni oddelek, Ljubljana, Frančevo nabrežje št. 1, okrajne poslovalnice v vseh političnih okrajih in njih pooblaščen zastopniki.

Zavarovalni oddelek

poslovalnice C. kr. avstr. vojašk.
zaklada za vdove in sirote

Ljubljana Frančevo nabrežje 1

Najnovejše.

14.000 novih ujetnikov, veliko plena, enega generala so zajele naše čete pri obkolitvi mesta Longarone ob srednjem teku reke Piave. — Belluno je v naših rokah. — Naša vojna moč prodira proti jugu ob reki Piave in stoji danes (13. nov.) pred mestom Feltr severovzhodno od Asiago. Dve naši armadi se bosta v teh dneh pozdravili.

To in ono.

Cudna nevednost. V vojskinem času se je pripetilo in se pripeti marsikaj, česar bi človek ne pričakoval. Tako se je zgodilo, da se je nekje v uradnem razglasu čitalo, naj ljudje sejejo več zdroba (grisa). V Letovice na Moravskem je prišla komisija, da preišče, koliko mleka se namolze v tej vasi in koliko sirovega masla bi se moglo dobiti. Komisar pride v hlev in vpraša dekle: »Koliko mleka ima ta krava na dan?« — »Toliko in toliko.« — »In koliko ga ima druga?« — »Toliko in toliko.« — »Pa tretja?« — »To je pa, telica.« — »Saj nisem vprašal, če je telica, marveč koliko mleka ima« — se začere meščanski mož. »Saj še nikdar ni teletila« — pojasnjuje začudena dekla. Uradnik se hujdeje, češ, »saj ne vprašam za to, ampak koliko mleka da na dan.« — Dekla zmake za glavo ter si ne zna pomagati; smejati se pa ni upala, da ne bi bila ozmerjana.

V kmetijski šoli. Učitelj: »Kako se najlaglje ohrani goveje meso sveže?« — »Če je vol živ,« se odreže učenec.

Za razvedrilo.

Prihranek. Polde priskače iz šole pa pravi očetu: »Oče, danes sem vam pa eno krono prihranil.« — »Lepo, lepo. Kako si jo pa prihranil?« — Polde: »Ste rekli, da mi boste dali vselej kronco, kadar bom nalogo za »1« spisal. Jaz sem pa dobil v nalogi 5.«

Med skupuh. Mali Ruben zagleda kresnico, pa reče očetu: »Oče, glej no svetle muhe s svetilko!« — Oče: »Oh, ko bi imele stenice tako luč, bi si lahko prihranili razsvetljavo.«

Vprašanja in odgovori.

Dopisniku pri 121. Lst. Inf. brig. — Feldpost 230.: Dopisov brez pravega podpisa ne moremo sprejeti v list. Dotične »Iveric« niste prav umeli.

K. R. Cerklje: Nemško-slov. slovarja (velikega) ni več na razpolago. Pletersnik je uredil slov. nemški slovar, ki stane sedaj okrog 15 K.

J. M. — Toplice: Pišite z naslovom: Auskunftsstelle zur Ermittlung verschollener Krieger im Felde, Wien I., Stock im Eisenplatz 5. — Najprej prosite, da Vam pošljejo potrebne tiskovine.

M. L. — Dolsko: V Ljubljani dobe nekaj več; za kraje po deželi pa o tem nismo nič slišali. — Vsota vseh prispevkov ne sme znašati več kot 12 K na dan, — tako pravi postava.

M. P. — Zales: Naslov tvrdke, ki se peča z barvilom oblek: »Fr. Merala, Sv. Petra cesta 30, Ljubljana.«

N. Z. — Laknice: Naredite po svoji previdnosti.

J. K. — Boh. Bistrica: Obrnite se do »Zadruge krojačev in krojačic« Ljubljana, Gosposka ul. št. 5.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 7. novembra: 48. 16. 79. 45. 49.
Linc, 10. novembra: 11. 19. 18. 39. 73.

SKRIVALNICA.

Srečno se je omožila
mlada Minka;
prvega je že povila
možu sinka.
Ko pa vojska je zdvijala,
ji moža je koj pobrala.
Zdaj dobil je pa dopust,
gre na dom se čyrst kot hrust.
Prav ko pride s trga ženka,
sablja blizu vrat zabrenka
»Kaj, če Joško je doma?«
Minka se zavzame vsa.

Nasproti glavne pošte

v Ljubljani 15

kupiš po ceni in dobro zlatnino, dobrodoče švicarske ure, uhane, prstane, svetinjice i. t. d.

Kupim

staro zlato, briljante, srebro po visokih cenah.

Lastnik tvrdke: **F. Cuden Sin**

samo v Selenburgovi ulici št. 7.

Solifina postrežba!

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmilo. Da to krmilo živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se primeša 3 krat na teden krmil, ena pest polna »Mastin« to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek. Paket velja 1 K, 5 paketov 6 K, poštnine prosto. 5 paketov zdostuje za 3 mesece za enega vola, kravo, ali prašiča, da se zreži.

Glavna zaloga:

lekarna Trnkóczy

zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvall in rabi »Mastin«.

2932

Vr XII 526/17-20

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja I.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je vsled naredbe z dne 12. septembra 1917, s katero je bila določena glavna razprava, razpravljalo dne 25. septembra 1917, pod predsedstvom c. kr. dvornega svetnika Pajka, v navzočnosti c. kr. višje deželne sodnije svetnika Vedernjaka, c. kr. deželne sodnije svetnikov Bežka in Regallya kot sodnikov in c. kr. avskultanta Kalana kot zapisnikarja, v prisotnosti c. kr. državnega pravdnika dr. Pajniča, obtoženca Janeza Kopačina in zagovornika dr. Trillerja o obtožbi, katero je dvignilo c. kr. državno pravdišтво dne 28. avgusta 1917, št. 1111/17-2 zoper Janeza Kopačina zaradi prestopka draženja po § 21. št. 2. ces. ukaza z dne 21. avgusta 1916, št. 261, in § 20. št. 2 lit. a in b ces. ukaza z dne 24. marca 1917, št. 131 drž. zakona in po predlogu, stavljem od obtožitelja, naj se obsodi obtožene po zmislu obtožbe, ter po predlogu zagovornika, naj se obtožene oprosti ali vsaj prav mlo kaznuje, dne 25. septembra 1917. razsodilo tako: Janez Kopačin, rojen v št. Vidu pri Vipavi dne 24. aprila 1889, tja pristojen, r. k., vdovljen posestnik v št. Vidu pri Vipavi, vže predkaznovan, je kriv pregreška draženja po § 20, točka 2 lit. a ces. ukaza z dne 24. marca 1917, št. 131 drž. zakona, storjenega s tem, da je potem, ko je bil radi draženja že kaznovan, dne 1. maja 1917, v št. Vidu izrabljaje izredne po vojnem stanju nastale razmere zahteval za 30 hl vina očitno čezmerno ceno 12.000 K in se obsodi po § 20 točka 2 lit. a cit. ces. ukaza z uporabo § 260 lit. b k. z. na 14 dni strogega zapora, poostrenega z 1 trdim ležiščem na teden, in na 2.000 K globe, za slučaj neizterljivosti pa na jeden mesec nadaljnega zapora, ter po § 389 k. p. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja in izvrška. Po zmislu § 45 t. l. gorenjega ces. ukaza se odredja, da se ima sodba na stroške obdolženca enkrat objaviti v periodičnem listu »Domoljub«, in nabiti na občinski deski v št. Vidu pri Vipavi. II. Oprošča se pa v smislu § 259/3 k. p. r. obtožbe zaradi pregreška po § 21 št. 2 ces. ukaza z dne 21. avgusta 1916, št. 261 drž. zakona, storjenega s tem, da je v novembru 1916 v Laziški in Otoški občini kupil 3660 l vina, torej neobhodno potrebno reč, da bi čezmerno zvišal njeno ceno.

V Ljubljani, dne 25. septembra 1917.

Prodaja se hiša z vrtom

v Ribnici na Dolenskem. Pojasnila daje Hotel Arko, istotam. 2912

Lišaje

garje, srbež, hraste in druge kožne bolezni odstrani naglo in sigurno Paratol-domače mazilo. Ne maže, je popolno brez duha, torej se more rabiti tudi čez dan. Velik lonček K 350 dvojno - velik lonček K 6 - . Dalje Paratol-posipalni prašek, ki varuje najbolj občutljivo kožo. I škatlija K 350.

Oboje se dobiva po povzetju ali predplačilu pri tvrdki lekarna M. Klécs

Paratol-Worko, Budapest VII-10. Házza-ut. 21.

Gospodje

4) 2710
ki imajo znanje v krojih večtržcev, rokodelcev, tovarnarjev, spediterjev, rokodelskih društev sprejemajo se proti proviziji. Posuďte pod sifro »Značny prijem« na inzeratno pisarno Praga II., Havlíčkovo nám. 10.

Hočete li

dobro prodati svojo registrirno blagajno, ki je več ne rabite? Po-
nuditte jo še danes
Regist.-Kassen G. m.
b. H., Duaj Vil.
Siebensterngasse 31.

Naročajte »Slovenca«

Učenca

za kovaški obrt sprejme takoj 2897

Ivan Mesojedec, kovač v Cerknici,

Pomočnika in vajenca 2912

za kovaški obrt sprejme takoj Valentin Urbančič, Ljubljana, Dolenska cesta 11

Pozor, ogljarji!

Oglje kupuje po najvišjih dnevnih cenah, kakoršnih sploh drugi ne plačajo, natančno tehtanje, takojšnje plačilo, vreče na razpolago, staroznana lesna tordka Ignac Ržman, Kropa, Gorenjsko. 2924

Dva usnjarska pomočnika

sprejme proti dobri plači, hrani in stanovanju 2923
Jože Novak, usnjarski pomočnik, pošta Trojane preko Domžal.

Suhe gobe,

črno in rdečo deteljo, kumno, janež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača semena, prazne vreče kakor tudi vse vrste pridelkov kupuje **SEVER & URBANIČ**, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Te dni izide

krasno opremljen

slovenski vojaški koledar

z naslovom 2940

Slovenski vojak.

Neobhodno potrebna knjižica za vsakega slovenskega vojaka.

Zelo primerna za darilo!

Dobiva se v **Katol. Bukvaral** v Ljubljani. Cena s poštino vred 1 K 20 v.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo, dr. Flesch-a izvir. „rujavno mazilo“. Mali lonček K 1-60, veliki K 3— porcija za rodbino K 9—, Zaloge za Ljubljano in okolico: **Lekarna pri zlatem rečenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520**

Edini slovenski zavod brez tuje kapitala je:

1440

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, polske orodje, stroje, živino zvonove in enako, 3. vse polske pridelke, žita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti nesgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico. Varnostni sklad in udarine, ki so znašale l. 1912 K 673.35.17, so poskočile koncem l. 1913 na K 735.147.17. Teda, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel sklad. Ponudbe in pogoje daje ravnateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh sarih nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne pošiljate slik, da se pazari omeljijo!

Ne pošiljate slik, da se pazari omeljijo!

Posušene gobe - jurčke

kupujem še vedno po najvišji ceni. **Zajamčeno prisine vzorce v teži 1/4 kg vsi lahko usak čas pošljete po pouzeftju zneska 10 kroj.** Obenem s pošiljateljivo in po dopisnici naznanite množino gob in ceno za 1 kilogram. Bodite uverjeni, da ne bodete nikjer bolje postreženi kot pri

Franciški Opeka, trgovki na Vrhniki.

Hočete sodelovati na reševanju neumrjiočih duš?

Kupite

KLAVERJEV KOLEDAR 1918

To je pravi misijonski koledar, katerega naj bi imeli v vsaki hiši in družini. Lepo in poučno berilo za ljubo mladino. Tudi našim vrlim vojakom, posebno ranjencem po bolnišnicah in lazareti, bo Klaverjev koledar zvest tovariš in prijetna tolažba v težkih urah. Jako ganljive kot tudi zabavne povestice s slikami so vzete iz misijonskega življenja, in kažejo ideal krščanske ljubezni. Naj omenimo povesti: „Dobri pastir“, „Misijonar kot zobozdravnik“, „Misijonarjev kuhar“, „Bičanje preide, Jezus pa ostane“ itd. — Izmed lepih slik bi ljube bralce posebno znale zanimati sledeče: „Slika afrikankega malika (iz afrik. muzeja v Solnogradu), „Skof Cenec na obisku pri črnem glavarju“, „Trije srečni prvoobhajanci v starosti 75, 3 1/2 in starih let“.

1 koledar stane 40 vinarjev poštne prosto; kdor pa naroči cel tucat (12 kosov) ali več, dobi pri vsakem tucatu en koledar zastonj.

Naročila sprejema

Družba sv. Petra Klaverja
 Ljubljana, Pred škofijo 8.

2847

Zavarovanje na

VII. VOJNO POSOJILO

C. kr. avstrijski zaklad za vdove in sirote
zavarovalni oddelak

delalna poslovilnica v Ljubljani, Franco Jozefa nabrežje 1.

bode sprejemal

na temelju pogodbenega dogovora s c. kr. priv. življensko zavarovalnico
AVSTR. FENIKS na Dunaju

zavarovanja tudi na sedmo vojno posojilo,
in sicer pod najugodnejšimi pogoji.

Vpeljejo se novi načini zavarovanja.

Tako zavarovanje olajša vsakomur zajetje
vojnega posojila z malimi delnimi vplačili
v daljši ali krajši dobi.

Pojasnila dajejo tudi naše poslovilnice
v vseh političnih okrajih.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 $\frac{1}{2}$, 15 ali 22 $\frac{1}{2}$ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani,
Kongresni trg šte. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{4}$ %

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži,
ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Modrovino

izdeluje se proti plačilu iz obeljenega kmečkega platna v kosih po 15 metrov v temni ali svetli modro-beli barvi, temno-modrem-zelenem, ali dvojno modrem tisku

tovarna za modrovino

J. PINTERITSCH, Velikovec, Korosko.

Bogati vzorci na razpolago. Surovo ali neobeljeno, kakor tudi pol volneno platno (raševina) gladko barvano v modri, zeleni, rujavi, sivi, pepelnasti barvi.

!! Ako še niste, pošljite naročnino !!

Dobro „IKO“ uro

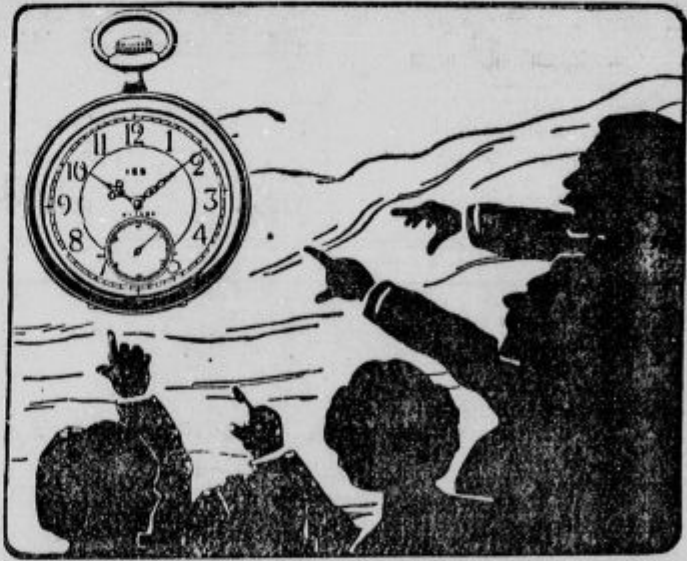
vsak občuduje in zaželi, kajti ona je
mojstrsko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče zamenjam!

- Kovinate ure . . . . po K 22— 26— 32— 40— 60.—
- Srebrne ure . . . . po K 48— 54— 60— 70— 90— 100.—
- Kovinate verižice . . po K 2— 3— 4— 6— 10—
- Usnjate verižice . . . po K 1 60 2 80 4 80

Zlatnina in srebrnina v bogati izberi!

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem krasnem ceniku, katerega zahtevajte zastoj in poštine prosto.

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lastna protokolirana tovarna ur v Sviči.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

Dobri brivski in lasesirližni aparati

1. n. britev iz srebro-jekla K 350, 4, 5; varnostni brivski aparati, ponikl. K 5, 6; zn. „Perfekt“ s 6 rezili K 16; 20 dvorez. rez. rezila izcaj K 5, 6. Lalasestrižn. K 11, 12. Zamena dovolj ali denar nazaj. Pošilja popovzetju ali predplačilo c. in kr. KONRAD, izvoznik tvrdka, Brüx Češko. 112

8 vinarjev
(za 1 dopis.) Vas stane glavni cenik, ki se dopoljuje na zahtevo brezplačno.

Prve tovarna ur

Jan Konrad
c. in kr. dvar. zal. Brüx 1554 (Češko.)

Nikel ali jekl. ure na sidro K 6-, 7-, 8-. Vojno-spomin. nikln. ali jekl. ure K 11-, 12-; armadne radij. ure iz niklja ali jekla K 12. Masiv. srebrne Roskopf remont. ure s sidr. K 18-, 20-. Budilka, stenske ure v veliki izbiri po nizkih cenah. 3 letno pismono jamstvo. - Pošilja po povzetju. Zam. dovolj ali denar nazaj.

Cudovito šilo za šivanje le K 3'90

Nashe cudovito ročno šilo za šivanje šiva tako napro prešivne vbrde kot šivalni stroj. - Največja iznajdba, s katere more vsak sam krpiti in šivati usnje, raztrgane čevlje, konjsko opremo, kožulovino, preproge, pogrnjajla za vozove, fotore, klobučevino, plašče za kolesa, vreče, platno in vsako drugo močno blago. Dobrota za rokodelce, kmete in vojske. Neobhodno potrebno za vsakogar. Trdna konstrukcija, zelo lahka vporaba. Jamstvo za porabnost. Mnogo pohvalnih pisem. Cena komol. šila s sukancem, 4 različni šivankami in porabnim navodilom K 3,90, 3 kosl K 11- in 5 kosov K 18- - Pošilja po povzetju, (na boljše proti pred plačilo.) 1552

M. Svoboda, Dunaj, III/2, Hiespassage 13-404.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne neogodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tuđ. z vojnim riziko, otroških doh., rentna in ljudska neogodna in jamstvena zavarovanja.

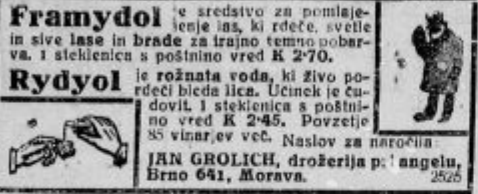
Javen zavod. Absolutne varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje

Zavod temelji na vzajemnosti. - Prospekti zastoj in poštnina prosto. Sposobni zastopniki so sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji. 1837

Framydol je sredstvo za pomlajenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brade za trajno temno obarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2'70.

Rydyol je rožnata voda, ki živo pordeči bleda lica. Učinek je cudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2'45. Povzetje 85 vinarjev več. Naslov za naročila: JAN GROLICH, drožerija p. angelu, Brno 641, Morava. 2526

Suhe gobe (jurčke)

lepo sušene kakor tudi prazne vreče, brinjevo olje, lešnike in orehe

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

M. Rant, Kranj

prva eksportna tvrdka deželnih in gozdnih pridelkov. 2092

Sijajno bodočnost

imalo turške in nove srečke avstrijskega Rdečega križa vsled njihove vedno zvišujoče se cenarne vrednosti! Vsaka srečka zadene! Glavna dobika znanata cez 2107

1,000.000 kron!

Natančno poiznilito z igralnim načrtom razpošilja brezplačno. Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Medrovino (druki)

iz papirja pisano in gladko, papirnatu špago, cokie in železne in usniate ščitnike za podplate razpošilja na debelo in drobno po najnižji ceni

veletrgovina

R. STERMECKI, Celje.

Vzorci in cenik se letos ne razpošiljajo.

Avtomatična past

za podgane K 6-20, za miši K 4-30, love brez nadzorstva do 40 šivali v eni noči, ne zapuste nikake sledi in se same zopet nastavijo. Past za ščurke „Rapid“ vjame na tisoče ščurkov v eni noči, po K 5-90. Povsod najboljši uspehi. Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali proti predplačilu. Poštnina 80 v. izvoz. tvrd. Tintner, Dunaj III, Neulingg. 26-L.

Brinje

za kuhanje žganja oddaja v večjih in manjših množinah tvrdka 2353

Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska c. 2.

Razširjate „DOMOLJUBA“!

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirvana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

sprejema prijave na

sedmo 5 1/2% avstrijsko vojno posojilo

po objavljenih pogojih, tako da stane nominalnih K 100'—:

I. davka prosto 5 1/2% amortizacijsko državno posojilo **K 91'54**

II. davka proste 5 1/2% dne 1. avgusta 1926 vračljive državne zakladnice **K 94'—**

Vrednostni papirji avstrijskega vojnega posojila se sprejmejo v brezplačno shrambo in upravo.